

Für Reichsangehörige artfremden Blutes gelten die Bestimmungen nicht, die nach ihrem Zweck nur für Reichsangehörige deutschen Blutes bestimmt sind.

25. Auf Ausländer ist das Volksgesetzbuch nach den vom Großdeutschen Reich anerkannten Grundsätzen des zwischenstaatlichen Rechts anzuwenden.

Z právní praxe.

Výpověď pojistky na svršky?

Žalovaný pojistil v roce 1933 u žalující pojišťovny proti škodám z ohně na 15 roků svou nemovitost a současně toutéž pojistkou svršky (nábytek, peřiny, šatstvo, prádlo a šicí stroj). Na jaře 1939 postoupil nemovitost svému synovi i s inventářem, ale všechny právé uvedené a pojištěné svršky si ponechal. Podle zjištění ve sporu odešel žalovaný na výměnek a všechny tyto svršky má dosud ve své výměničné světnici. Syn žalovaného po ujednání postupní smlouvy písemně vypověděl svým jménem celou pojistnou smlouvu, tedy jak ohledně pojištěné nemovitosti, tak i svršků. Pojišťovna dopis zodpověděla teprve po delší době (v květnu 1940) žalovanému tak, že omezila dosavadní pojistku jen na svršky, jež zůstaly žalovanému, a současně upravila (snížila) další prémii podle hodnoty těchto svršků. Když žalovaný nezaplátil premii ani za rok 1939 ani 1940, podala žalobu s mezitímním určovacím návrhem na zjištění existence pojistné smlouvy s omezením na svršky žalovaného.

První soud vyhověl tomuto určení s odůvodněním, že ohledně svršků pojistná smlouva trvá, neboť jsou dosud vlastnictvím i v držbě žalovaného (§ 67 poj. zák.).

Odvolací soud v potvrzujícím rozsudku dodal:

Výpověď pojistky dal nabyvatel nemovitostí; zda byla přijata žalobkyní či nikoliv, je nerozhodné. Bez významu na trvání a rozsah pojistné smlouvy také je, že se žalobkyně vyjádřila až po roce k této výpovědi. Z tohoto mlčení nelze zejména usuzovat — snad podle § 863 obč. zák. — na souhlas žalobkyně i se zánikem pojistné

smlouvy ohledně svršků. Výpověď jako jednostranný projev směřující ke zrušení smlouvy nepotřebuje akceptace druhou smluvní stranou, ani výslovně ani mlčky; není také potřebí zvláštní motivace nebo odůvodnění výpovědi. Zák. č. 145/34 Sb. operuje s výpovědí při zcizení pojištěné věci nemovité. Zásadně (§ 64/1) — výjimkou z všeobecné klausule § 63 — přechází při zcizení na nabyvatele práva a povinnosti z pojistné smlouvy a jen zachová-li se nabyvatel ve smyslu § 65/2, dosáhne zániku pojistné smlouvy. Pokud se týče zcizitele, zaniká vůči němu pojistná smlouva již faktem zcizení (§ 64/1), neboť tím mizí jeho zájem na pojištění (§ 63). Žalovaný neprávem pro sebe vindikuje účinky výpovědi nabyvatelovy, neboť předmětem určovacího nároku nejsou nemovitosti, jež byly současně pojištěny se svršky. Výpověď nabyvatelova mohla mít právní relevanci s hlediska § 65/2 poj. zák. jen ohledně nemovitostí na něj převedených. Stačila pak sama o sobě, aniž bylo potřebí reakce žalobkyně. Ohledně svršků neměla však vůbec nějaký právní účinek ani pro žalovaného ani pro nabyvatele nemovitosti ani pro žalobkyni. K výpovědi je oprávněn jen nabyvatel. Když tedy syn žalovaného svršků nenabyl, nemohl jako třetí osoba na smlouvě neinteresaná nijak přivodit změnu resp. zánik pojistné smlouvy ohledně svršků. Kromě toho podle všeobecných pojišťovacích podmínek shodných s ustanovením § 67 poj. zák. je rozhodující jediná skutečnost (kromě zcizení), zda a kdy svršky se »vyloučí z úchovy zcizitelovy«, kdy totiž vyjdou z rukou zcizitelových. Rozhodná je tedy změna držby, totiž skutečné moci nad věcí podle § 309 obč. zák. Tím okamžikem zaniká pojistný poměr, a to ihned bez výpovědi (Hornův komentář, str. 399), s ochranou pojistitelova nároku na premii podle druhé věty § 67 poj. zák. Výpověď podle poj. zák. je ostatně jen k ochraně nabyvatelově, tedy nikoliv zde žalovaného; výpověď se vůbec nestala jménem nebo za souhlasu žalovaného.

Dodatek pojišťovny nebyl jednostrannou změnou smlouvy, nýbrž jen redukcí dosavadního pojistného předmětu a novou úpravou (snížením) premie. To nebyl nový závazek pro žalovaného, nýbrž jen v rámci

dosavadní pojistné smlouvy. K tomu nebylo potřeba souhlasu žalovaného.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 17. prosince 1942, čj. Rv 305/42-1 nevyhověl dovolání žalovaného z těchto důvodů:

Odvolačí soud správně dolíčil, že výpověď pojistné smlouvy synem žalovaného se mohla týkat jen zeizených pojištěných nemovitostí (§§ 64 a násl. zák. čís. 145/1934 Sb.), případně ještě svršků spolu s nemovitostí na nabyvatele převedených, pokud tyto vyšly z rukou zeizitele (žalovaného, § 67 zák. č. 145/1934 Sb.). Dovolání možno proto v uvedeném směru poukázat na příslušné vývody napadeného rozsudku. Jestliže žalobkyně nezažala ihned stanovisko k výpovědi pojistné smlouvy a teprve dodatkem upravila pojistnou smlouvu tak, že se vztahuje nadále jen na movitost, které zůstaly ve vlastnictví a držbě žalovaného, nemohlo to mít co do zmíněných svršků vliv na pojistnou smlouvu a zejména nelze mít za to, že žalobkyně svým mlčením projevila souhlas s výpovědí celé pojistné smlouvy (§ 863 obč. zák.). Vždyť není zjištěno a ani tvrzeno, že žalobkyně věděla, v čí rukou a držbě pojištěné svršky skutečně jsou a nelze tedy usuzovati na to, že žalobkyně přesto, že některé svršky zůstaly ve vlastnictví a rukou žalovaného, přijala výpověď celé pojistné smlouvy. Žalobkyně svým zmíněným dodatkem oznámila žalovanému pouze důsledky, které měla na pojistnou smlouvu změna vlastnických poměrů podle zákona (§§ 63 a násl. zák. č. 145/1934 Sb.) a oznámila mu tedy vpravdě jen stav, který tu byl vzhledem k zákonným ustanovením a zjištěným skutečnostem již dříve. Odvolačí soud též správně dolíčil, že dodatkem nedošlo k nové pojistné smlouvě a že nešlo ani o jednostrannou změnu pojistné smlouvy. Zmíněným dodatkem upravila žalobkyně jen důsledkem změn ve vlastnictví a v držbě pojištěných věcí znova pojistnou smlouvu a pojistné premie podle pojistných hodnot v pojistné smlouvě již obsažených a uvedla tak vlastně podle obdoby § 50 zák. čís. 145/1934 Sb. v soulad vzájemné závazky smluvních stran.

Zettl.

Obnova nesporného řízení.

Opatrovnický soud rozhodl v roce 1937 prozatímním opatřením, že dítě rozloučených rodičů bude ponecháno u matky až do doby, kdy bude pravoplatně rozhodnuto, komu z rodičů bude nezletilec přiřčen do výchovy a výživy. Dříve než bylo

vydáno toto rozhodnutí u okresního soudu v B., jenž místo původního soudu v L. další opatrovnictví převzal, podal manželský otec dítěte u okr. soudu v L. návrh na obnovu řízení ohledně usnesení o prozatímním opatření a odůvodnil jej tím, že navrhovatelka (matka dítěte) »podala návrh na vydání prozatímního opatření proto, aby získala od otců a jeho rodičů pro svou domácnost nové, t. j. další peníze«. To prý je patrné z opatrovnických spisů. Lhůta k návrhu je zachována, neboť navrhovatel (otec) teprve v poslední době se o těchto skutečnostech dověděl bedlivějším studiem opatrovnických spisů.

První soud rozhodl o návrhu na obnovu zamítavě v červenci 1941, když před tím již nynější opatrovnický soud rozhodl, že nezletilec se definitivně ponechává ve výživě a výchově matčině. Zamítavé usnesení bylo opřeno tím, že návrh na obnovu zní zcela všeobecně bez určitých konkrétních okolností. Nadto je opožděný, neboť návrhy matčiny se staly již v roce 1937 až 1939 a byly otcí dítěte i jeho zástupci dávno známy, neboť na ně reagovali a jimi se zabývali. To se stalo nejpozději v srpnu 1940, kdežto návrh na obnovu je podán až v listopadu 1940, takže lhůta § 534 c. ř. s. je zmeškána. Kromě toho je taková žádost nepraktická a bezdůvodná, poněvadž žadatel se může domáhat změny usnesení pro změnu poměrů (causa superveniens) a také opatrovnický soud může učinit nové opatření podle nynějších poměrů (§ 142 obč. zák.).

Rekursní soud potvrdil usnesení s obměnou, že návrh na obnovu řízení odmítl. Podle §§ 34, 39 zák. č. 100/31 Sb. platí pro obnovu nesporného řízení ustanovení §§ 530 a násl. c. ř. s. Návrh na obnovu byl opřen o důvod č. 7 § 530 a měl odpovídat předpisu § 536 c. ř. s. (Horovo »Soudní řízení nesporné«, str. 135), zejména měl tedy uvádět kro-

mě důvodu obnovy skutečnosti a průvody, o něž se opírá. V návrhu byl sice udán důvod. Ostatní údaje nelze však pokládat za novou skutkovou okolnost, jejíž použití by způsobilo příznivější rozhodnutí pro navrhovatele. Návrhy matčiny nemohou být považovány za nové skutečnosti, neboť byly již předmětem jednání opatrovnického soudu. Vyhledávací zásada § 23 nesp. pat. nejde tak daleko, že by soud v zájmu navrhovatelově měl vyhledávat okolnosti a poměry, které by mu dopomohly k úspěchu. Ani ve stížnosti navrhovatel tyto nové okolnosti nepřecisoval. Chyběl proto zákonný důvod obnovy a již z toho důvodu mohl první soud návrh odmítnout, ne zamítnout (§§ 49, 34 nesp. pat., § 538/1 c. ř. s.), aniž se obíral návrhem i z jiných hledisek.

Rízení není zmatečné, když nebyli před rozhodnutím slyšeni účastníci, neboť zkoumání důvodnosti návrhu na obnovu se děje bez jednání a účasti účastníků (§§ 538 c. ř. s., 34 nesp. zák.). K slyšení jejich by došlo teprve, až by první soud shledal, že je tu zákonný důvod obnovy.

Nejvyšší soud usnesením z 5. listopadu 1942, čj. R I 572/41 nevyhověl dovolacímu rekursu z těchto důvodů:

Napadeným usnesením bylo usnesení první stolice ve věci samé v celém rozsahu potvrzeno. Pouhá obměna znění zamítavého výroku rozhodnutí na odmítnutí návrhu (místo zamítnutí) není jako pouhá stylistická úprava věcnou změnou usnesení prvního soudu a nelze napadené usnesení dělit, jak to činí stěžovatel, na část potvrzující a část změnující. Proti souhlasným usnesením je dovolací rekurs přípustný jen podle § 46/2 nesp. pat. Jen v tom

rozsahu je přihlížet k rekursním vývodům. Žádný rekursní důvod není dán. Rekursní soud správně dovodil, že, i když v nesporném řízení vyhledávací zásada stanovená v § 23 zák. č. 100/31 Sb. platí i pro řízení o obnovu, neukládá soudu povinnost, aby již při zkoumání podmínek přípustnosti, důvodnosti a včasnosti návrhu na obnovu podle § 538 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/31 Sb. (iudicium rescindens) postupoval podle této zásady a v zájmu navrhovatele, po případě z úřední moci pomáhal vyhledávat a uplatňovat třeba i dodatečně skutkové okolnosti a důkazy, o něž by bylo lze s úspěchem opřít návrh na obnovu řízení, tedy vždy, i když navrhovatel sám takové důvody v návrhu neuplatnil, nebo i kdyby návrh na obnovu nebyl opřen o důvod zákonem uznaný nebo jen o okolnost narozto bezvýznamnou, nebo kdyby návrh byl zřejmě opožděný. Shledaly-li nižší soudy, že návrh na obnovu není opřen o tvrzení takových nových skutkových okolností a důkazů, jichž vyšetření nebo použití v řízení dřívejším bylo by způsobilo příznivější rozhodnutí věci hlavní pro navrhovatele (§ 530, č. 7 c. ř. s.), mohly odmítnout návrh na obnovu právem bez zahájení dalšího řízení a bez provádění šetření o návrhu a tedy i bez slyšení všech účastníků o něm. Nejde tudíž ani o porušení předpisu § 23 zák. č. 100/31 Sb. a nezákonnost, ani o zmatečnost podle § 41 lit. g) c. t. zák. Okolnosti, jež nastaly teprve po skončení řízení v první stolici (přesídlení otce opatrovancova do ciziny a nynější vyzívovací poměry v této zemi) nelze v řízení o obnovu uplatňovat (rozh. č. 2946, 3220, 4836 sb. n. s.).

Ani jinak neshledal nejvyšší soud zákonného důvodu, aby napadené usnesení bylo zrušeno, jak jediné se toho dovolací rekurs domáhá, zejména i se zřetelem ke skutečnosti, že současně bylo již pravoplatně rozhodnuto o trvalém umístění dítěte ve výživě a výchově matky, čímž prozatímní opatření, ohledně něhož se navrhovatel domáhá obnovy řízení a které bylo povoleno jen do této doby, stalo se bezpředmětným a navrhovaná obnova pozbyla tím praktického smyslu a významu a tudíž i zákonného opodstatnění.

Zettl.

Autoři článků v tomto čísle:

Univ. doc. a rada min. fin. Dr. Josef S i b l í k, min. kom. ne v. úč. kontr. úř. Dr. František M u c h k a, advok. z Mělníku Dr. Jan H r d l i č k a, soudce okr. s. v Praze Dr. Josef H r u b ý, vrch. kom. min. fin. Dr. František K o p e l e n t, s. rada v Chrudimi Dr. Jaroslav Z e t t l.